

Διευθυντής ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΛΕΛΕΔΑΚΙΣ

Διαχειριστής ΕΜΜ. ΛΕΛΕΔΑΚΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΗΣ ΛΙΘΙΝΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Ἡ ἱστορία τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὰ πρῶτα αὐτῆς στάδια δὲν δέχεται βεβαίως τὴν γραμμὴν καθὼς ἡ πολιτικὴ ἱστορία, ἣ ὅποια βασίζεται ἐπὶ ἐπιστοδίων λαβόντων χώραν εἰς ὀρισμένας ἐποχὰς καὶ εἰς ἐπισήμους μαρτυρίας ἢ παραδόσεις τῶν ἐπιστοδίων τούτων. Ἐν τοῦτοις ἡ μελέτῃ τοῦ βίου τῶν καὶ σήμερον ἔτι ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει ἐν ἧ καὶ οἱ ἀρχαιότατοι πρόγονοι τοῦ ἀνθρώπου γένους διατελοῦντων ἀγρίων λαῶν καὶ τὸ πλῆθος τῶν μέχρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντων ἀντικειμένων, ἅτινα ἐχρησίμευον ὡς ὅπλα ἢ ἐργαλεῖα ἢ ἄλλα μίσα τοῦ βίου εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ποικίλα ἄλλα παλαιοντολογικὰ εἰρήματα φέροντα σαφῆ τὰ ἔχρη τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως, ἐπέχυσαν ἀρκετὸν φῶς ἐπὶ τοῦ τρόπου τοῦ βίου καὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου γένους κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς ἐκείνους χρόνους τοῦ ἀπωτάτου παρελθόντος.

Τὰ ἀνακαλυφθέντα ταῦτα ἀντικείμενα, τὰ πιστοποιούντα τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰς χιλιάδας ἔτη πρὸ πάσης γραπτῆς εἴτε ἐκ παραδόσεως ἱστορίας καὶ χρησιμεύοντα ὡς δείγματα τῶν ἀρχῶν τοῦ πολιτισμοῦ, ἀνάγονται εἰς τὴν καλουμένην **λιθίνην** ἐποχὴν ἥτις ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο, τὴν **δριφτερίον** ἢ **παλαιολιθικὴν** καὶ τὴν τοῦ **σπηλαίου** ἀνθρώπου ἢ **νεολιθικὴν**.

Τὰ εἰς τὴν δορίφτειον ἐποχὴν ἀναγόμενα εὐρήματα εἶναι ἀτεχνότατα ἐργαλεία, σφηνοειδῆ, κατασκευασμένα διὰ λαξεύσεως σκλήρων λίθων καὶ ἰδίως πυριτολίθου, τόσον δὲ παράδοξα, ὥστε κατ' ἀρχὰς ἐγεννήθησαν ἀμφιβολίαι ἂν εἶναι προϊόντα τέχνης ἢ φύσεως, μέχρις οὗ ὅμοια τοιαῦτα εὐρέθησαν εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς γῆς ἀνάμεικτα μετὰ ὀσῶν ἀνθρωπίνων καὶ ἀνεκαλέφθη ὅτι καὶ σήμερον ἐτι πολλοὶ φυλαὶ ἀπολίτιστοι τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς κατασκευάζουσι ξυργαλεῖα ὅμοια πρὸς αὐτὰ.

Τὰ δὲ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ σπηλαίου ἀνθρώπων ἀναγόμενα εἶναι ἀξίται ἀκατέργαστοι, πελέκεις ὀγκώδεις φέροντες διαμπερὴ ὀπὴν, ἀσκακαὶ βελῶν, διάφορα ἄλλα ἐπίσης λίθινα ἐργαλεῖα φιλοκάλως πως ἐπεξεργασμένα καὶ ἐπιλβωμένα, θραύσματα πηλίνων ἀγγείων ποσιδόντων τῆς πρωτογόνου κεραμευτικῆς, βελόναι καὶ ῥέστοι τινὰ κοσμημάτων γεγλυμμένα ἐπὶ δοτῶν, ἐν οἷς πολλάκις ἀπαντῶσι διάφοροι ἀπεικονισμοὶ ζώων τῆς τότε ἐποχῆς.

Πολλὰ τούτων εἰσέβησαν ἀναμίξ μετὰ δοτῶν ἀνθρωπί-
νων ἢ μετὰ λειψάνων τῶν προγονικῶν σιτελῶν τῶν τῶν
κατοικιδίων ζώων καὶ κεκαπνισμένων λίθων τῶν ἱσίων.

Εἰς τὰ ἐθνήματα ταῦτα συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ πα-
ράδοξα λήγανα προϊστορικῶν γενεάτων, τὰ καλούμενα
ἀπορρίμματα τῶν μαγειρείων, συσταμένα εἰς συμ-
παγεῖς ὄγκους δοσιρέων μετὰ δοσίων, ζώων καὶ ἐργαλείων,
αἱ καλούμενα **λιμναῖαι κατοικίαι**, εἶδος ξύλων πα-
ραπηγμάτων κατεσκευασμένων ἐπὶ δοκῶν ἐμπειρηγμένων
ἐντὸς τῆς ἰλίδος τῶν λιμνῶν καὶ αἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη
(1895) ἀνακαλυφθεῖσαι ἐπὶ βράχων, ἢ ἐπὶ τοίχων διαφόρων
σηπλῶν τῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας εἰκονογραφίαι παρι-
στῶσαι σκηνὰς τοῦ βίου ἢ ζωῆς τῆς ἐποχῆς.

Ἐκ τῶν ἐδωρημάτων τούτων καὶ ἐκ τῆς συγχρητικῆς λο-
γογραφίας ἡ προϊστορικὴ ἀρχαιολογία ἀναπλάττει τὸν τρό-
πον τοῦ βίου τῶν ἀρχαιοτάτων ἐκείνων ἀνθρώπων καὶ τὰς
προῖτας φάσεις καθ' ἃς ἦρξαστο ἐξελισσόμενος ὁ πολιτισμός.

Σκοποῦντες δι' ὀλίγων νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τὰ διάφορα στάδια τῆς ἀναπτύξεως, ἅς νὰ διήρυσεν ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν κατάρθρωσε νὰ θηραπέσῃ ὁποιοδήποτε τὰς σπουδαιοτέρας τῶν ἀναγκῶν του, κρίνομεν καλὸν νὰ ἐξετάσωμεν κατ' ἀρχὰς τὰς συνθήκας ἐφ' ἃς παρουσιάσθῃ ἐν τῷ κόσμῳ, τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ πλεονεκτήματα αὐτοῦ, ὅπως ἔχωμεν εἰκόνα τιὰ τῆς σχετικῆς θέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄλλον ζωϊκὸν κόσμον καὶ ἐννοήσωμεν κάλλιον ὁπόσους μύχθους καὶ

ἀγῶνας ἔπρεπε νὰ καταβάλλῃ καὶ ὅποιας δυσκολίας νὰ ὑπερνικήσῃ διὰ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν φυσικὴν ἀθλιότητα, δημιουργήσῃ δι' ἑαυτὸν βίον ἀνετώτερον, καὶ ὑψωθῇ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς διανοίας του εἰς περιωπὴν κυριαρχοῦ καὶ βασιλείας.

Εἴτε ὡς προῖόν ἐξελίξεως εἴτε ὡς ἀπόβλητον τοῦ Παραδείσου θεωρήσωμεν τὸν ἄνθρωπον, ἀναγκάζομεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αἱ συνθήκαι ὑφ' ἃς ἐνεφάνισθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου ὑπῆρξαν ἐκ τῶν δευνοτέρων.

Ὅντως, ἐὰν ἐξετάσωμεν τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν κατασκευὴν ἡμῶν ὅλομεν ἴδειν ὅτι πολλὸ ὀλίγον ἠνυπόθημεν ὑπὸ τῆς φύσεως. Στερούμεθα ὅπλων ἀμυντικῶν καὶ ἐπιθετικῶν ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀπένειμεν ἡ φύσις εἰς τὰ λοιπὰ ζῷα. Ὡς ἐκ τῆς γυνόνητος τοῦ δέρματος ἡμῶν εἴμεθα ἐκτεθειμένοι εἰς τὰ καύματα τοῦ ἡλίου καὶ τὴν ψύχην τοῦ χειμῶνος. Ἡ πολυετής ἀδυναμία τῆς παιδικῆς μας ἡλικίας, ἐνεκα τῆς ὁποίας εἴμεθα ἀνίκανοι ἐπὶ πολλὰ ἔτη νὰ ζήσωμεν ἄνευ τῆς προστασίας τῶν γονέων μας, ἡ ἐπιδεκτικότης πρὸς πολλὰς νόσους κατὰ τὰ διάφορα στάδια τοῦ βίου, ἡ ἀτομικὴ μας ἀνεπάρκεια, ἡ διατάραξις τοῦ λογικοῦ καὶ ἡ ἐκ γενετῆς ἀμύθεια καθιστοῦν ἡμᾶς ἴσως τὰ ἀθλιότερα τῶν πλασμάτων.

Ἡ φύσις προὐνόησε διὰ τὰς ἀνάγκας πάντων τῶν ζῴων. Ἐκάλυψε τὸ σῶμα αὐτῶν διὰ τριχῶν ἢ πτερῶν, ὅπως προφυλάσσονται ἀπὸ τὰς καιρικὰς μεταβολὰς, ἐδώρησεν εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ὅπλα ἀμυντικὰ ἢ ἐπιθετικὰ, ἐκτός δὲ τούτου ἐνεφύτευσεν εἰς ἕκαστον θαυμάσιόν τι ἐνστικτικὸν οὕτως, ὥστε δὲν ἔχει ἀνάγκην διδασκαλίας, ἵνα μάθῃ τί πρέπει νὰ πράττῃ ὅπως ἡγωνισθῇ τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, ἀλλ' ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἔμφυτον δύναμιν, καθοδηγοῦσαν αὐτὸ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν του.

Μόνος ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται ἀμαθὴς καὶ οὐδὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ ἄνευ διδασκαλίας. Πρέπει νὰ μάθῃ καὶ μάλιστα μετὰ πολλοῦ κόπου πῶς νὰ ζῇ, πῶς νὰ ὀμιλῇ, πῶς νὰ σκέπτηται ὀρθῶς. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ πρέπει νὰ καταβάλλῃ ἀγρύτους κόπους. Ἡ φύσις ἐν μόνον ἐδίδαξεν αὐτόν, πῶς νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν δυστυχίαν, αἱ δὲ πρῶται ἅμα τῇ γεννήσει αὐτοῦ φωναὶ εἶναι φωναὶ θρηνηφίας.

Τὸ ὑπεροχώτερον τῶν ζῴων, τὸ προορισθὲν νὰ προῖσταται τῶν λοιπῶν, γεννᾶται κατὰ γυμνον. Ὁ βίος του ἀρχεῖται διὰ βασάνων. Ἀπὸ τῶν πρώτων σιγμῶν τῆς ἐμφανίσεώς του εἰς τὸν κόσμον τίθεται εἰς τὰ δεσμὰ διὰ μόνον ἴσως τὸ ἔγκλημα δι' ἐγγενήθη.

Οὐδὲν ἄλλο ζῷον ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον ὑπὸ τόσον σκληρῶς συνθήκας καὶ οὐδενὸς ἢ ὑπαρξίς εἶναι τρόπον εὐθραστὸς ὅσον ἡ τοῦ ἀνθρώπου.

Εἰς ταῦτα ἀποβλέπων τις ἠθελε συμπεράνῃ ὅτι ἡ φύσις ἐπῆρξε διὰ τὸν ἄνθρωπον σκληροκάριδος μητροῖά. Καὶ ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως.

Ἐοτέρησε μὲν ἡ φύσις τὸν ἄνθρωπον πολλῶν δώρων τῆς, ἐπροίκισεν ὅμως αὐτὸν καὶ μόνον δι' ἄλλων διὰ τῶν ὁποίων κατώρθωσε σὺν τῷ χρόνῳ ν' ἀντιμετωπίσῃ πάσας αὐτοῦ τὰς ἀνάγκας καὶ νὰ πολιτισθῇ. Τὰ δῶρα δὲ ταῦτα εἶναι τὸ **λογικὸν** διὰ νὰ σκέπτηται καὶ ἐφευρίσκη, αἱ **χειρὲς** διὰ νὰ ἐκτελῶσιν, ἡ **ὀρθοδοξία** διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν χειρῶν καὶ ἡ **ἐναρθρὸς λαλιά** διὰ νὰ μεταδίδονται αἱ γνώσεις εἰς πάντα τὰ μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

(Ἀκολουθεῖ)

A. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

ΟΙ ΚΡΗΤΕΣ

(Συνέχεια)

Ἀφοῦ εἰσέλθῃ ὁ ἐπισκέπτης, εἶναι ἢ δὲν εἶναι γνωστός, ἐρωτῶσιν αὐτὸν «τί κάνουν οἱ ἄνθρωποι σας», ὅταν δὲ ἀναχωρῇ προσθέτουν μετὰ τὸ «κοιτᾶστε τὸ καλόν» «εἰς τὴν εὐχὴ τοῦ θεοῦ» καὶ τὰ χαιρετίσματα ἢ προσκυνήματα «ς» τοὺς ἀνθρώπους σας».

Ὅταν ὁ Κρῆς παρευρεθῇ εἰς τράπεζαν, θὰ κερασθῇ πρῶτος, ἐκτός ἐὰν παρακάθῃται ἱερεὺς, πίνων δὲ προλέγει «εἰς ὑγείαν», «καλῶς σας εὐρύκαμε», οἱ δὲ οἰκεῖν ἀπαντῶσιν «καλῶς ὀρίσαστε» «μετὰ τῆς ὑγείας σας». Εὐχεται ἀκόμη πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην «νὰ χαίρεσαι τὰ παιδιὰ σου», πρὸς τὴν σύζυγον «χαίριμενη», «νὰ χαρῆς τὸ στεφάνι σου», πρὸς τοὺς γέροντας, ἐὰν παρευρίσκωνται, «καλὰ ἔστερα», «καλὴ ψυχὴ» πρὸς τὰ παιδιὰ «καλὴ γνώσις», πρὸς τὸν πρωτότοκον ἰδιαιτέρως λέγει «μετὰ καλὸ νὰ σὲ δοῦμε παπᾶ ἢ δάσκαλο». Διὰ τοὺς λοιποὺς παρακαθήμενους «ὅπως ἐπιποθεῖτε», «πολύχρονοι» πρὸς τὸν ἱερεᾶ, πρὸς δὲ πρῶτον ἀπευθύνεται, ὡς εἶπομεν, λέγει, «ἐδλογεῖτε γέροντα», «νὰ χαίρεσαι τὴν ἱερωσύνην σου» ἐὰν δὲ συμπέσῃ νὰ ἐορτάζηται τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἢ μνήμη ἁγίου τινός, πρώτη εὐχὴ εἶναι «βοήθειά μας κ' ὁ ἅγιος». Εἴην εἶναι παραμοναὶ μεγάλων ἐορτῶν ἐπιλέγουσιν «καλὰς ἡμέρας νὰ περάσωμεν» «καλὰ χριστογέννητα», «καλὰς ἀποκριάδες», «καλὴ σαρακοστή», «καὶ τὴν ἁγίαν ἀνάστασιν μετὰ καλόν» «καὶ εἰς τὸ χρόνον πολλόν» κ.λ.π. παραλείπομεν δὲ καὶ τὰς συνήθεις εὐχὰς περὶ ψυχῶν καὶ τεθνεώτων.

Προκειμένου ὁ Κρῆς νὰ εἰσέλθῃ εἰς οἰκίαν ἢ νὰ διέλθῃ δρόμον καὶ ἰδῇ ἄλλον ὑπερέχοντα κοινωνικῶς ἐποχωρεῖ πάντοτε καὶ προθύμως παραχωρεῖ εἰς ἐκεῖνον τὰ πρωτεῖα, μάλιστα ἐπιμόνως ἀπαιτεῖ νὰ δεχθῇ αὐτά. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εὐχαρίστας καὶ εὐγενῶς παραχωρεῖ τὸ στασιδίον τὸν πρὸς τοὺς γέροντας καὶ ἐν τῷ καφενεῖν τὸ κάθισμά του.

Πάντα ταῦτα εἶναι τύποι ἐξωτερικοὶ, οἱ ὁποῖοι δεικνύουσι τὴν ἀφελὴ εὐγένειαν τῶν Κρητῶν ἐὰν ὅμως ἐξετάσωμεν τὸν ἐσωτερικὸν Κρητᾶ, τὰ αἰσθήματα, τὰ συναισθήματα καὶ τὰς ἰδέας αὐτοῦ, θὰ κατανοήσωμεν ποῖα εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀξία τοῦ Κρητός. Δὲν προτιθέμεθα οὐτε ἐνταῦθα νὰ εἰσχωρήσωμεν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ καὶ λεπτομερῶς νὰ ἐξετάσωμεν τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματά του. Ἀπλῶς μόνον θ' ἀναφέρωμεν ὅσα εἶναι ἀρκετὰ πρὸς πιστοποίησιν τῆς ἀληθείας. Καὶ πρῶτον ἅς ἴδωμεν ποῖα εἶναι παρὰ τῷ Κρητικῷ λαῷ ἡ ἀνατροφή τῶν παιδῶν. Ἡ ἀγωγή τῶν παιδῶν εἶναι ἀρκετὴ, διὰ πάντα λαόν, νὰ καταδείξῃ ποῖοι εἶναι καὶ οἱ πολῖται. Οἱ Κρητῆς οὕτε τοὺς στοιχειωδέστερους κανόνας τῆς παιδονομίας ἐδιδάχθησαν καὶ ὅμως οὐλοδαίως ἀπασχολεῖ αὐτοὺς ἡ κατ' ἀρετὴν ἀνατροφή τῶν παιδῶν των. Τοὺς εὐγενεῖς τρόπους, τὴν ζηλευτὴν συμπεριφορὰν, τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἰδέας δὲν ἀρκοῦνται οἱ ἐνηλικεῖς νὰ διατηρῶσι μόνον εἰς τὸν ἴδιον αὐτῶν κύκλον, ἀλλὰ πασχέουσιν ὅπως αἱ ἡθικαὶ αὐτῶν ἀρχαὶ ἐμβάλλωνται εἰς τοὺς παῖδας καὶ συντελῶσιν οὕτω εἰς τὴν ψυχικὴν αὐτῶν διάπλασιν. Ἡ ἀγωγή τῶν παιδῶν, ἡ ἡθικὴ ἀγωγή, δὲν διαφεύγει τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀγρότου Κρητός. Ἀναφέρομεν δὲ κανόνας τινὰς ἐνπρεπείας, τοὺς ὁποίους ὑποχρεοῦνται νὰ ἀκολουθῶσιν οἱ νεαροὶ Κρητῆς ἀπὸ τοῦ 10ου μέχρι τοῦ 30ου ἔτους καὶ πολὺ πέραν ἀκόμη. Ἀπαιτεῖται δηλ. παρὰ τούτων νὰ παρουσιάζωνται πανταχοῦ αἰδήμονες, νὰ μὴ εἶνε θρασεῖς ἀπέ-

ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΜΑΡΓΟΥΝΙΟΣ

X

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ραὶ τῶν μεγαλυτέρων των, νὰ σέβωνται καὶ νὰ εὐλαβῶνται αὐτοὺς καὶ ποτὲ νὰ μὴ ἀντιλέγωνσιν. Ἡ παρουσία αὐτῶν εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ εἰς τὰ καφετεῖα, ὅπου τὰ κακὰ παραδείγματα δύνανται νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν ὧτων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, εἶνε ἀπηγορευμένη. Αἱ διατάξεις δὲ αὗται δὲν εἶναι μόνον τῆς οἰκογενείας, ἀλλὰ καὶ τῆς κοινωνίας ἀπάσης, διότι δύο κυρίως παιδαγωγοὶ ἐπέδρασαν ἐπὶ τῶν νεαρῶν Κρητῶν, ἡ Οἰκογένεια καὶ ἡ Κοινωνία. Διὰ τούτων τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα, αἱ ἰδέαι καὶ τὰ αἰσθήματα μεταδίδονται καὶ διατηροῦνται. Πᾶσαι δὲ αἱ διατάξεις καὶ ἀπαιτήσεις τούτων, ἐκτελοῦνται μετὰ σεβασμοῦ ἐπὶ τῶν νέων. Ἡ ἀποχὴ ἐν γένει ἀπὸ παντός δυναμένου νὰ βλάψῃ τὴν ἡθικὴν αἰτῶν εἶνε φροντίς τῆς οἰκογενείας καὶ κοινωνίας· παραθέτομεν δὲ καὶ δημοτικὸν ᾄσμα δι' οὗ ἐπιβεβαιοῦται ἡ ὁμολογία μας:

«Γροικᾶτε τί παράγγελλε γείς φρόνιμος τοῦ γυιῶ τοῦ»
«Γετὲ μου κ' ἂν πῆς πρὸς καπηλεὶο καὶ βρῆς τοὺς χαροκόπους»
«Συντήρα διατήρα τὸ σκαμνὶ τῇ τάβλᾳ νὰ καθίζης»
«μὲ τὸ καλλὰ σου καθίζε καὶ νηστικός σκῶνόν».

Ὁ σεβασμὸς ὅμως πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ πρὸς τοὺς μεγαλυτέρους τῆς οἰκογενείας εἶνε ἀπίστευτος. Ὁ υἱὸς Κρῆς καίτοι ἔχει ἐνηλικιωθῇ, καίτοι εἶνε νυμφευμένος, καίτοι ἀποτελεῖ ἰδίαν οἰκογένειαν, ἐν τούτοις πρὸς τοὺς γονεῖς του διατηρεῖ ὑπακοὴν μέχρις ἀπιστεύτου βαθμοῦ. Δὲν καπνίζει ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς του, δὲν κάθεται ἐν καφφερείῳ ἐν ᾧ καὶ ὁ πατὴρ του κάθεται, δὲν λαμβάνει μέρος εἰς διασκεδάσεις ἢ συζητήσεις εἰς ἃς ἐκεῖνος παριυρίσκειται. Ὁ πατὴρ ἐξαοκεῖ ἀπόλυτον ἐξουσίαν (οὐχὶ νομικῶς) ἐπὶ τοῦ υἱοῦ ὅστις εἶναι ἐνήλικος καὶ νυμφευμένος· οὗτος δὲ προθύμως ὑποτάσσεται εἰς τὰ πατρικὰ θελήματα. Τὸ αὐτὸ σχεδὸν συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τοὺς μεγαλυτέρους ἀδελφοὺς. Ποτὲ δὲ ἀδελφὸς δὲν ἔρχεται εἰς γάμον πρὶν ὑπανδρεῖσθαι πάσας τὰς ἀδελφὰς του πρεσβυτέρας ἢ νεωτέρας αὐτοῦ. Τοιαύτη εἶνε ἐν ἐλαχίσταις γραμμαῖς ἡ ἀγωγή τῶν νέων. Ἡ ἡθικὴ καὶ διανοητικὴ αὐτῶν ἀνάπτυξις ὀφείλεται εἰς τὴν οἰκογένειαν, τὴν κοινωνίαν· τὸ σχολεῖον μάλιστα εἰς χρόνους παλαιότερους πολὺ ὀλίγον συνεβάλλετο εἰς τὴν ἀγωγήν. Ἡ διοργάνωσις τῶν σχολείων κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἶναι γνωστὴ. Ἐν τούτοις ζήλος καὶ ἐνδιαφέρον θερμὸν ὑπῆρχε παρ' ἀπαιτοῖς γονεῦσιν, ὅπως τὰ τέκνα των μάθωσιν ὀλίγα γράμματα· τοῦτο καὶ ἐκ τῶν εὐχῶν καὶ ἐκ τῶν καλῶνδων ἀκόμῃ ἀποδεικνύεται.

«ἔχεις ὄγδον στὰ γράμματα καὶ γυιὸ στὸ ψαλητήρι»

«καὶ τοῦ καιροῦ τέτοιο καιρὸ νὰ βάλῃ πετραχίλι»

Καὶ σήμερον τὰ λείψανα τῆς παρελθούσης ἐποχῆς μὲ πόνον παρακινουοὶ τὰ τέκνα των νὰ φοιτῶσι τακτικὰ εἰς τὸ σχολεῖον «γὰ νὰ μὴ μείνοντε στραβοὶ σὰν κ' αὐτοὺς ποῦ δὲν εὐρέθηκαν ἐποχῇ».

Ὅσον ὅμως καὶ ἂν διέκρινεν ἡ ἀμάθεια τὸν λαὸν ἐκεῖνον, ὅσον δηλ. καὶ ἂν συνετέλεσαν αἱ περιστάσεις νὰ μὴ ἀναπτυχθῶσιν ἐν τούτοις ἦτο λαὸς εὐφρόεστατος, προνοητικὸς, ἐπιτήδειος πρὸς πᾶσαν διανοητικὴν ἐργασίαν, ζωηρὸς καὶ ἀγχίνους.

Ἐκ Φε

Κ. ΛΑΓΟΥΜΙΤΖΑΚΙΣ

«Οἱ Σλαῦοι ἀγωνίζονται νὰ μετατρέψωσι τὸ Βυζάντιον εἰς Τσαριγράδ καὶ διὰ τοῦτο δὲν θέλει ἀποφύγῃ ὁ Ἑλληνισμὸς τὸν ὑπέρτατον ὑπὲρ τῆς προαιωνίου αὐτοῦ κληρονομίας ἀγῶνα. Τρέφω στερεὰν τὴν πεποιθῆσθαι ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν θέλει κατὰσυντριβῆναι».

Μὰξ Νογδάου

Οὐχὶ δὲ μόνον ὡς φιλόλογος καὶ ὡς διδασκαλός, ἀλλὰ καὶ ὡς θεολόγος καὶ ὡς συγγραφεὺς πεζοῦ καὶ ἐμμέτρου λόγου εἰργάζετο καὶ ἐνήργει ὁ Μαργουνῖος ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Ἑκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους¹⁹⁾, διακρίπων καὶ θαυμάζομενος καὶ ἐν τούτοις μεταξὺ τῶν συγχρόνων. Ἐκ μεγάλης πρὸς τὴν Ἑκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἀγχίνης ἐργασθείς οὗτος ἐπὶ μακρὸν δι' ἀττύτων μὲθων καὶ ἀγῶνων ὑπὲρ ἐπιτεύξεως τοῦ θεαρέστου μὲν καὶ ὠρελίου, πλὴν δυστυχῶς μείζονος ἢ κατὰ δύναμιν καὶ δυσκατορθώτου, ἐν μὴ εἰπωμεν ἄδυνατου, ἔργου τῆς «μεταχρὴ μὴν τοῦ εἰκότος καὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς», ὡς ἔλεγε (Μυστ. ἐρ. κλ. σελ. 47), ἐνώσεως τῶν Ἑκκλησιῶν, ἀναγκάζεται διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, κατανόησας τὸ ἀνελικρινὲς τῆς Δυτικῆς Ἑκκλησίας κατὰ τὰς ἀπολυταρχικὰς βλέψεις καὶ τοὺς ἰδίους σκοποὺς μᾶλλον ἢ κατὰ Χριστὸν ἐνώσιν ἐπιζητούσης, νὰ στραφῇ ἐνεργῶς κατὰ τῶν Λατίνων, ἐλέγχων καὶ κυνηγιάζων γραφῇ καὶ λόγῳ τὸ τε πεπλανημένον τῆς γνώμης αὐτῶν καὶ τὸ σχολιὸν καὶ ἀντίθεον τῶν ἐνεργειῶν τῶν διαφόρων μοναχικῶν αὐτῶν ταγματῶν. Τρανὰ τεκμήρια τῆς τοιαύτης θεολογικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ δράσεως τυγχάνουσιν, οὐ μόνον τρισκαίδεκα κατὰ Λατίνων ἰδία θεολογικὰ συγγράμματα (Δημητρ. Ὁρθ. Ἑλλ. σελ. 137-141), ἀλλὰ καὶ ἡ καθόλου ἀπάντησις τοῦ Παιπισμοῦ στᾶσις αὐτοῦ, καθ' ἣν λέγεται ὅτι διδὼν καλῶς τοὺς καθαρῶς προσηλυτιστικούς σκοποὺς τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ἰδρυσάσης αὐτόθι διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ποντίφηκος αὐτῆς Γρηγορίου τοῦ ιγ' τὸ λεγόμενον Κολλέγιον τοῦ Μεγάλου Ἀθνασιῶς χάριν δῶθεν ἐκπαιδεύσεως τῶν ἀπόρων Ἑλληνοπαίδων, ἤλαττε πεπαρησιασμένως τὰ τοιαῦτα αἰσθήματα τοῦ Παπικοῦ ἀμείβοντος, εἰπὼν τὸ σφόν τοιαῦτα αἰσθήματα τοῦ Παπικοῦ ἀμείβοντος, εἰπὼν τὸ σφόν ἐκεῖνο: «Roma numquam amica graecorum, et si quanto amica, non diu» (Σοφ. Οἰκονόμου ἐπιστ. περὶ Κόκκου σελ. 19). Ἀλλὰ πολλῶ μείζον καὶ τελεσφορωτέρη ἦτο ἡ θετικὴ ἢ ἡ ἀρνητικὴ ἐνέργεια τοῦ Μαργουνῖου ὑπὲρ τοῦ κελοῦ τῆς Ἑκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Διότι διακρίνων οὗτος ἐν τῇ τῶν Ἑνετῶν πόλει, ὅση τότε πολιτικὴ μητροπόλις πολλῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ κέντρῳ ἐπικαιροτάτῳ μεταξὺ Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς, οὐ μόνον τῆς αὐτόθι πολυαριθμοῦ Ὁρθόδοξου Ἑλληνικῆς κοινότητος διετέλει λόγῳ τῆς μορφώσεως καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ ὁ κκληστὸς καὶ ἐνεργητικώτατος διδασκαλός καὶ πρόμχχος μετὰ τὸν κυρίως προϊστάμενον καὶ ποιμενάρχην αὐτῆς Γαβριὴλ Σεβῆρον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῦ ἀλλαχοῦ ὁμοεθνεῖσι παρεῖχε μεγάλας ἐνεργείας καὶ πολλὰς εὐκολίας, ὅ τε μὲν προστατεύων παρὰ τῇ Ἑνετικῇ Κυβερνήσει τὰ κατὰπατούμενα δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα τῆς τε ἰδίας Ἐπισκοπῆς Κυθήρων καὶ τῆς ὅλης πατρίδος (Χαλκ. χειρ. 121 ἐπιστ. 155), ὅτε δὲ προμηθευόμενος καὶ ἀποστέλλων αὐτοῖς, εἴτε ἰδία, εἴτε ξένα ἐντυπα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία καὶ ἄλλα ἀντικείμενα καὶ ἄλλοτε ἄλλως, παραμυθούμενος τοὺς δυστυχεῖς καὶ τεθλιμμένους (αὐτόθι ἐπιστ. 21 καὶ Ἀγιοτ. Μετοχ. χειρ. 240 ἐπιστ. 69), ἐλέγχων τοὺς

19) Μάλιστα τοὺς ἐν τῷ γ', δ', ε', ζ' καὶ η' βοηθήματι καταλόγους τῶν ἐκδομένων τε καὶ ἀνεκδότων συγγράμμάτων τοῦ Μαργουνῖου, ἐξ ὧν σαφῶς δαίνονται ὁ ἐνθερμος ζήλος καὶ ἡ ἀκρίβεια ἐνεργείας αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Ἑκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

παραινομούντας καὶ ἐν γένει κατὰ τὸν Ἀπόστολον εἰπεῖν ὑπὲρ πάντων τὰ πάντα γινόμενος.

Ἡ τοιαύτη ὁμως κοινωφελὴς καὶ εὐεργετικὴ δρᾶσις τοῦ Μαργουίνου ἐπέπρωτο νὰ μὴ διατελέσῃ κατὰ πάντα ἡσυχῆς καὶ ἀνενόητος, ὡς ἐπόθει. Ἀνωτέρω εἶδομεν ὅτι ποτὶν ὀλοφύχως τὴν συνδιαλλαγὴν καὶ ἔνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν συνέγραψε τῷ 1583 σύγγραμμά τι περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὅτι λυθὼν τούτου γινώσκων Γαβριὴλ ὁ Σεβήρος εἶχεν ἐξεγερθῆ σφοδρῶς κατὰ τοῦ Μαργουίνου, κατηγορῶν αὐτοῦ κηκοδοξίαν, ὡς θελήσαντος ἐπὶ θυσίᾳ δῆθεν τοῦ ἡμετέρου περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δόγματος νὰ ἐνώσῃ τὰς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἡ πρώτη ἐκείνη ἐξέλιξις τοῦ Φιλαδελφείας φηίνεται λωφίσασα ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἔτη ἀπὸ τῆς ὀριστικῆς ἐγκυκλιᾶς ἐν Ἑνετίᾳ τοῦ Μαργουίνου, καθ' ὅσον ἔργα τινὰ ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ τελευταίου κατὰ τὰ ἔτη 1586 καὶ 1587 εἰσὶν ἀφιερωμένα τῷ Φιλαδελφείας διὰ προτασσόμενων φιλοφρόνων ἐπιστολῶν (Δημητρ. προσθ. καὶ διορθ. σελ. 30). Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Μαργουίνος μὴ ἀποβαλὼν εἰσέτι πᾶσαν ἐλπίδα περὶ ἐνώσεως ἐνήργει ὑπὲρ ταύτης, διὰ τοῦτο ἤρξατο καὶ αὐθις ὁ ἐν λόγῳ Γαβριὴλ νὰ διασχέπῃ πανταχοῦ ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Κυθήρων φρονεῖ τὰ τῶν Λατίνων καὶ τοσούτω προθυμότερον, ὅσα φαίνεται ὅτι μετὰ ζηλοτύπου ὁμματος ἐβλεπε τὴν τε ἐν Ἑνετίᾳ παρουσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπόληψιν, ἥς παρὰ πάντων ἀπήλαυνεν. Ὁ Μαργουίνος ἐκπλαγείς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ κατηγορίᾳ καὶ μεγάλως ἄθυμων διὰ τὴν τηλικύτην δυσφήμισιν τοῦ ἐκνυτοῦ ὀνόματος ἔγραψε πρὸς τοὺς δύο τότε τηλικαυτὰς ἀστέρας τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου τὸν Β' καὶ τὸν πρωτοσύγκελλον μὲν τότε εἶτα δὲ καὶ πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Μελέτιον Πηγᾶν, ἀποδουρόμενος μὲν διὰ τὴν τοιαύτην συκοφάντην, περκακλῶν δὲ ὅπως ταχέως συγκροτηθὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει κριτήριον ἐξετάσῃ καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῶν καθ' αὐτοῦ ψευδῶς διαδιδόμενων. Ὁ Ἱερεμῖος καὶ ὁ Πηγᾶς κηδόμενοι τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας καὶ θελοντες νὰ προλαβῶσι μεῖζονα σκάνδαλα καὶ ἐριδας μεταξὺ Σεβήρου καὶ Μαργουίνου ἔγραψαν πρὸς αὐτοὺς νοθευόντες καὶ προτρέποντες εἰς συμφιλίωσιν. Πλὴν ἀλλ' ἡ ἐρις δὲν κατέπαυσεν ἀμέσως, ἐπειδὴ ὁ Σεβήρος ὄνομα καὶ πράγμα αὐστηρὸς καὶ ἀκαμπτος, ὅχι μόνον οὐδαμῶς ἑστεργε συνεννόησιν καὶ συνδιαλλαγὴν, ἀλλὰ καὶ καθ' ἐκαστὴν παρεῖχε μεῖζονα πράγματα τῷ Μαργουίνῳ, παρ' οὐδὲν τιθέμενος τὰ εἰς συνδιαλλαγὴν προτρέποντα πατριρχικά καὶ συνοδικὰ γράμματα (Σαλκ. βιογρ. σχεδ. σελ. 105). Τέλος ὁμως τῇ ἐπιμόνῳ προτροπῇ καὶ ἀπειτῇ τοῦ Ἱερεμίου καὶ τοῦ Πηγᾶ τῇ 7 Ἀπριλίου τοῦ 1590, ἡμέρᾳ ἀκριβῶς τοῦ Πάσχα, ἀμφότεροι οἱ τοῦ Χριστοῦ θεράποντες συγχωρήσαντες πάντα τῇ Ἀνυστάσει τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν συνεφιλιώθησαν, τοῦ Μαργουίνου ἐκφωνήσαντος ἐπ' Ἐκκλησίας καὶ καταλληλὸν πανηγυρικὴν ὁμιλίαν (Χαλκ. χειρ. 121 ἐπιστ. 124). Ἀκολουθεῖ

Ἄ' Ὅσα ἰδιόποτε ἐπιμύχεται καὶ ἂν ἔλαβον χώραν μετὰ τῶν Ἰλλυρικῶν καὶ Θρακικῶν φυλῶν ἡ γλῶσσα τῶν Μακεδόνων ἀποδεικνύεται ὡς παραπλησίᾳ πρὸς τὰς ἀρχαιοτέρας διαλέκτους τῆς Ἑλληνικῆς.

Δρόυζεν

Ἀὐτὸς γὰρ Ἕλληνας γένος εἰμὶ τῶρχαῖον καὶ ἄντ' ἐλευθέρως δεδογλωμένην οὐκ ἂν θέλωμι ὄραν τὴν Ἑλλάδα.

(ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Α' πρὸς τοὺς Ἀθηναίους).

Οὕτε ἔππον χωρὶς χαλυνοῦ οὔτε πλοῦτον δίχα φρονήσεως δυνατόν κρᾶτεῖσθαι.

(Πιθαγόρας)

Ἰσχύς μετὰ φρονήσεως ὠφέλησεν ἄνευ δὲ ταύτης ἔβλαψε τοὺς ἔχοντας.

(Ἰσοκράτης)

ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΟΥΣΑ

Ο ΓΕΡΩ ΚΛΕΦΤΗΣ

Γεῖς γέρωσ ὠνειρεύτηκε ὄνειρο σὸνειρό του
Γιδόλερο τσαχάλισεν εἰς τὸ προσκέφαλό του.
Καὶ πάλι ξαναξύπνησε ξαναγοικᾷ τὸ λέρι.
Παιδιά καὶ ποῦ ν' ἀργολαλῇ αὐτὸ τὸ καμπαρέλι!
Θαροῦνε πῶς ἀρρώστησα θὰ θέσω ν' ἀποθάνω
Κ' ἐφύραν τὰ κουράδια τῶν στήν κεφαλὴ μ' ἀπάνω.
Σιγὰ σιγὰ θὰ σηκωθῶ τὴν κόρδα νὰ πατήσω
Κ' ὅσα κ' ἂν μ' ἀπαντήξουν θὰ τὰ μοιμερίσω.
Σηκώνει' ἀρματώνεται καὶ βάνει τὰ κουμπούρια,
Στὴ στράτα τοῦ συναπαντοῦν τράοι μὲ τὰ κουδούνια.
Πάνει μοιμερίζει τοῖς στήν κούρτα τοῖς πετρώνει
Καὶ ψηλαταμπουκάνεται καὶ τοῖς ξετσαφρώνει.
Λέκα κανκιά ξεδιάλεξε καὶ βάνει τὰ μπροστά του,
Στὸ σπῆτι του τὰ πήγαινε νὰ φῶναι τὰ παιδιὰ του.
Ἡ γὰρ του ἡ κακορεζίκη ἦτανε μὲ τὴν ἔγνοια
Κ' ὡς ἄκουσε τὸν τοῖχαλο ἔτριβε τὰ μάχαιρια.
— Ἀχι καὶ μένε γέρω μου κ' ἔχασες τὴ στραθιά σου
Μηδὲ πετοὶ πλερώθηκες μηδὲ τὴν ὄρσασα σου
— Μὰ γὼ τὰ παλαιοτίβανα τὰ βάλω στὸ σακκοῦλι.
Νὰ 'θελε μὴ τὸ συλλογιστῶ ἤθελε φύγουν οἱλοι.
— Ἐμάζωξες τα τὰ τραγὰ ὡσὰν τὰ χοχλιδάκια
Καὶ σὰν μὰς ἀποκάμουνσι τρώμε καὶ ροδικάκι.
— Σὰν ἀποκάμουν ἀπὸ 'πᾶ πάω κ' εἰς ἄλλα μέρη
Νὰ ὀρσανέρω τὰ λαγκὰ νὰ μὴ γροικᾶται λέρι.
— Ἀχι καὶ μένε γέρω μου καὶ νᾶχε ξαναηνώσης
Καὶ το' ἐπαρχίας καὶ το' ἐφτά νὰ τοῖς ξεκουραδῶσης.
Μὰ δὲν τὸ θέλω γιτοῖκό γιατί πονῶ στὰ δόντια
Μόνον τὸ θέλω βουτῖνὸ νὰ ξεφτηλίσω πόδια.
Νὰ 'θελεν εἶσαι γλήγρωρος ὥστε νὰ μαγερέσω
Τὸ βοῦν τοῦ συντέκνον μας ἦθε' νὰ μακελέσω.
— Σὰν πάω σιτοῦ συντέκνον μας δὲν χάνω γὼ τὰ ζάλα
Μὰ θὰ τὰ πάρω καὶ τὰ δυν κ' ἄς ἀγοράσῃ ἄλλα.
— Σὰν πάρης τοῦ συντέκνον μας πάρε καὶ τ' ἀδερφοῦ μου,
Μὰ τὸ 'να μόν' ἀγόρασε τ' ἄλλο 'το τοῦ κυροῦ μου.
Μὰ δώδεκα νταμπακαριά ἐβάστα μοναχὸς του
Καὶ δὲν τὸν ἐπροφτάνανε κ' ἔγραφε κ' ἀπατὸς του.

(Ἐξ ἀνεκδότου συλλογῆς μου.)

Γ. Ἰακ. Καλαϊδάκης

ΚΑΡΔΙΑ

Καρδιά εἶναι ἥλιος, εἶναι βαθὺ σκοτάδι
Εἶναι δροσρὰ ἑαρινή, πρωῒα μυρωμένη,
Εἶναι τοῦ πρώτου ἔρωτος περίφλογο σημάδι
Εἶν' μαραμένο λούλουδο ποῦ τὴ βροχὴ προσμένει.
Καρδιά εἶναι ἡ χαρὰ π' αἰσθάνεσαι στὰ στήθη
Ὅταν σοῦ λέγῃ «Σ' ἀγαπῶ» τὸ στίγμα ποῦ λατρεύεις.
Εἶναι στολιδ' αἰτήμιτο σὲ μορφωμένα ἦδη
Εἶναι ὀλόχρυσ' ὄνειρο, τὸ μέλλον ποῦ γυρεύεις.
Καρδιά εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν εὐγενῶν ἐρώτων
Εἶναι ἡ πρώτη πρόξενος τῶν ἀνάστεναγμῶν μας
Εἶν' ἀδιάρρηκτος δεσμὸς δυὸ ἐραστῶν ἀγνώστων
Εἶναι σὰν δάκρυ πύρινο ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν μας.

Ἡράκλειον τῇ 21)8 1908

Νίκος Χ. Σήφακας

ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἐν Κρήτῃ δραχ. χρ. . . 3 || Ἐξωτερικοῦ 99. χρ. . . 7

προπληρωτέα

Τὸ «Ἐκπαιδευτικὸν Δελτίον» συναποστέλλεται
ΔΩΡΕΑΝ

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΙ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Ο ΒΡΑΧΝΙΑΣ

Τὸν Βραχνιᾶν ἐν Σφακίοις καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, δὲν θεωροῦσιν ὡς διάβολον, ἀλλ' ὡς ἰδιαιτερόν τι πνευματικὸν ὄν, ἴσως κλάδον τινὰ ἀπομακρυσμένον πολὺ τῶν πεπτωκότων ἀγγέλων.

Ὁ Βραχνιάς καταλαμβάνει τοὺς ἀνθρώπους ἐν λίαν ἐλαφρῷ ὕπνῳ. Πολλοὶ πάσχοντες ἐκ τούτου λέγουσιν, ὅτι πρὶν ἢ αἰσθανθῶσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ στήθους τῶν ἀκούουσιν τὸν ψόφον τῶν ποδῶν του, εἰσερχομένου καὶ τὸν βλέπουσιν ἐν σχήματι γαλῆς.

Ἐὰν δὲ τις προφθάσῃ νὰ ἐγερθῇ εὐθὺς ὡς αἰσθανθῇ τὸ κακὸν προσεγγίζον, ἀπαλλάσσεται αὐτοῦ, εἰδ' ἄλλως πρέπει νὰ προσευχηθῇ ἐνδομύχως. κ.λ.π.

Περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ὀνόματος Βραχνιάς, ὁ μὲν Σακελλάριος λέγει ὅτι παράγεται «ἐκ τοῦ βαρυς καὶ πνέω, οἰονεὶ βαρύπνους», ὁ δὲ κ. Πολίτης ἐκ τοῦ βαρυς καὶ ὕπνοςσυμφώνως, λέγει τῷ τοῦ Μ. Βασιλείου «δαιμόνιον ἐπιβουλεύον ἐν ὕπνῳ βαρεῖ». Ἐν τούτοις ὁ Μ. Βασίλειος ὕπνον βαρὺν ἐν προκειμένῳ πιθανῶς ἐννοεῖ τὸν πνευματικὸν καὶ δαιμόνιον οὐχὶ τὸν βραχνιᾶν, ἀλλὰ τὸν πειρασμὸν.

Ὁ Ψελλὸς περὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος λέγει «Τὸ γὰρ ἐκεῖθεν ἀτελῶς ἐξατμίζον παχύτερον ἔτι καὶ γεωδέστερον ὄν, ταῖς τοῦ ἐγκεφάλου κοιτίαις ἐμπιπτον ἀποφράγνυσι ταύτας καὶ δυσαισθητόν πως ἢ ἀκίνητον παντόπασιν ἀποφαίνει τὸν παθαινόμενον καὶ τὸ γινόμενον διὰ τὸ βάρος ἐμποεῖν συναίσθησιν Βαρυχνᾶν ὁ πολὺς κατωνόμασε λόγος (Ψελλὸς παρ' Ἀλσατίῳ ἐν σ. 161).

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Βραχνιάς ἐπέρχεται ἐν ὥρᾳ ἐλαφροῦ ὕπνου, τοσοῦτος μᾶλλον καθ' ὅσον τινὲς ὡς ἔφθην εἰπὼν, τὸν βλέπουσιν ἢ τὸν προαισθάνονται ὡς λέγουσι, θὰ ὀνομάσθῃ Βραχνιάς, διότι ἀφαίρει τὴν φωνήν, δηλαδὴ κάμνει τὸν ἀνθρώπον νὰ βραχνιάσῃ. Σειμειωτέον δ' ὅτι ὅταν πιεζῇται τις ὑπὸ τοῦ Βραχνιά καίτοι καταβάλλει, ὡς τουλάχιστον νομίζει μεγάλην δύναμιν, δὲν δύναται νὰ κραυγᾷ.

Βραχνιάζω δὲ σημαίνει ὅτι ἐνεκα αἰτίου τινὸς δὲν δύναμαι νὰ ὁμιλήσω εὐκρινῶς καὶ ἢ εἰς—ας κατάληξις παρὰ Κρησὶ τὸ δρῶν πρόσωπον νημαίνει (μιλανᾶς —φονιάς ξυλᾶς—) συνεπῶς, βραχνιάς ὁ ἀφαιρὼν τὴν φωνήν ἐπὶ τινὰ χρόνον. Τὶ δ' ἄλλο κάμνει ὁ Βραχνιάς;

Ἐν Χανίοις 1908

Μανοῦδος Ι. Κόρκας

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Μεγάλο καράβι μεγάλα βάσανα.

Μπίρι σου καὶ μπίρι μου καλονοικορῶρη μου.

Μὲ μ'ὰ σφυρὲ δαδὸ καρφιά δὲν γίνονται.

Μέλος μὴ γυρίσῃ πῆχτα μὴ λείψῃ.

Μικρὸ φόβος καὶ μεγάλο θῶρος.

Μοιρασμένο ψωμί, ἀνάλαυσος τῶν ἀδοντιῶν.

Μεγάλος εἶν' ὁ πλάτανος καὶ κάνει καὶ κουβάρια

μικρὸς εἶναι καὶ ὁ ἀγκάραθος μὰ βγάινει καὶ τὰ μάτια.

Μὲ ξένα κόλυβα ψυχὴ δὲν ἀγιάζει.

Μικρὸ μικρὸ τ' ἀλῶνί σου καὶ νᾶν' μοναχικὸ σου.

Μὲ τὸ μεσκίνη γάε πῆ, μὰ κοιμητὲ μὴν κάμης

Μ' οὐλα τὰ φτερά τὸ πουλὶ πετᾷ.

Μουδὲ ἢ σοῦβλα νὰ μὴν καὶ μὴδὲ καὶ τὸ κεπάπι.

Μάθε τέχνη καὶ ᾄς τὴν καὶ ὅντι σου χρειαστῇ πᾶς τὴν.

Μαθημένο ναι τ' ἀρνὶ καὶ κουρεύεται καὶ ζῇ.

Μὲ τὸ ψωμί ζιοῦν καὶ οἱ σκύλοι ἂν τὸ τρώω καὶ λίγο λίγο.

N

Νὰ βγῇ τοῦ θεριστῇ τὸ ράμι καὶ ᾄς θέτῃ νὰ κοιμάται.

Νὰ γυρίσῃ θέλει καὶ τοῖς μαύρης αἶγας τὸ γάλα.

Νηστεύω σε θέμουν!—σταγὸς σου φτωχὲ μου.

Νᾶχαμεν τὰ πρῶτα τοῖς νύχης καὶ τὰ ὕστερα δικὰ τοῖς.

Νοικοκυρὰ ζῇ τὰ πῖτερα καὶ ἀφέντρα ζῇ τὰ ποχόντρα.

Νὰ λείπαι τὰ πιπέρια μου νὰ ἰδῶ τὴν μαγερεῖαίς σου.

Νάχα γὰρ μαλλιά νὰ σέρνω κάθε ποῦ ποθάνει γέρος...

Νᾶρθη θέλει καὶ καιρὸς νᾶναι κάδιο τὸ νερό.

Νὰ πιάγῃ κινεῖς τὴ μύτη του ὅτε καὶ ἂν ἀκούσῃ βρώμα...

Νάτο τὸ συμμοσιακὸ καλὸ, θὲ νὰ κάνουν καὶ τὴν γυναῖκα.

Νὰ πλουτῶσιν οἱ κλέφτες θὲ νὰ πλουτήσουν καὶ οἱ πορτικοί.

Νὰ κάτεχεν ὁ κασιδὴς λατρικὸ, θὲ νὰ κάμῃ τοῖς κεφαλῇς του.

Νερό ζτὸν ποταμὸν καὶ ᾄς εἶνε καὶ θολό.

Νὰ παράδες δὸς μου κρέας.

Νερό σου βάνω ἔρημον καὶ ἦντα ᾄς καὶ ἀχαμνίζεις.

Ξ

Ξένα ροῦχα ᾄς ντύσῃς, γλήγορα τὰ γδύνῃς.

Ξένα ν' τὰ ροῦχα ποῦ φορεῖς μὴν τὰ ποκαμαρῶνῃς

γῇ σκίζεις γῇ λερώνεις τα καὶ ὕστερα τὰ πλερώνεις.

Ξυπόλυτη σ' ἐκάτεχα καὶ ἐπάθεις τὰ χαλίκια

καὶ ἐδὰ ποῦ καλικώθηκες, ζητᾷς καὶ σκολαρίκια;

Ξένο ψωμί δικὸ του μαχαίρι.

O

Ὅποιος δὲν ἀκούει γοῆς παρὰ γωνίας καθίζει.

Ἀκολουθεῖ

ΠΟΙΚΙΛΑ ΚΡΗΤΙΚΑ

—Δικταγμά του 1364 τῆς Γερουσίας τῶν Ἐνετῶν ἀπηγόρευσε νὰ σπεῖρῃ καὶ νὰ καλλιεργῇ τὸ πεδῖον τοῦ Λασηλείου ἐπὶ ποινῇ ἀποκοπῆς τοῦ ἑτέρου τῶν ποδῶν τοῦ παρβατό.

—Ἐπὶ ἐνετοκρατίας ὁ πρῶτος Δούξ τῆς Κρήτης ὠνομάζετο Ἰάκωβος Θεόπουλος καὶ ὁ τελευταῖος Ἰάκωβος Κονταρίνος.

—Ζουρβὰ, κωμὴ ἐν Κυδωνίᾳ ἐπὶ ἀκρωρεῖς ὑπεράνω τοῦ χωρίου Μεσκέλ. Ἀρχιστὶ Ζουρβὲ καὶ Ζουρβέ-δζεμπέλ—ἀκρωρεῖς. Μοὶ φαίνεται, ὅτι τὸ ὄνομα ἔμεινεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Σαρακηνῶν.

— Ἀλκιμανοῦ, κώμη ἐν Κυδωνίᾳ. Τινὲς γράφουσιν Ἀλκιμανοῦ, ἄλλοι Ἀλυκιμανοῦ. Τουρκιστὶ καλεῖται Ἀλκιδάν. Κατ' ἐμὲ καὶ ἐν προκειμένῳ ζητητέον τουρκικὴν παραγωγὴν διότι Κιδάν εἶναι περσικὴ κατάληξις, σημαίνουσα κατοικίαν, ἐπομένως δὲν θὰ ἦτο πολὺ βεβιασμένη παραγωγή ἐκ τοῦ Ἀλκιδάν—κατοικία τοῦ Ἀλκιδά, ὅποτε ἡ ὀρθοτέρα γραφὴ θὰ ἦτο Ἀλκιδανοῦ.

— Τὸ Κρητικὸν δημόσιον ἐπλήρωνεν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐτησίως κατ' ἀποκοπὴν τὰς ἐξῆς τιμαριωτικὰς ἀποζημιώσεις πρὸς τριάκοντα ἐπὶ τὰ Μπένδεας:

Νομοῦ Χανίων	Γρ.	119,823
» Ἡρακλείου	»	6,034
» Ρεθύμνης	»	21,212
» Λασιθίου	»	866
	»	147,935

Εἰς τέσσαρα ἄτομα μηνιαία ἐπιδόματα	
γρ. 1920,20 ἦτοι ἐτησίως.	Γρ. 23,046
Καὶ εἰς τὸν Μουδέρην Σπινολόγκας ἐτησίως	33,790
	» 204,771

— Τὸ δημόσιον εἶχεν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐτησίαν πρόσδο-
δον ἐκ τῶν ἀλυκῶν τῆς Νήσου ἀπὸ ἀξίαν πωλουμένου ἀλα-
τος 320,629 γρόσια. Δαπανὰς δὲ τὰς ἀκολουθοῦσας:

Μισθοὺς.	Γρ.	25,785
Ἐπιδιορθώσεις καλυμμάτων ἀλυκῶν.	»	27,401
Ἐξαγωγήν τοῦ ἁλατος ἐκ τῶν ἀλυκῶν.	»	24,005
Διάφορα ἐξέδρα.	»	53,938
Σύνολον δαπανῶν	»	131,149

Ἀραιρουμενῶν τῶν δαπανῶν ἀπὸ τῆς ἀξίας τοῦ ἁλατος ἔμεινε καθαρὰ πρόσδοδος 188,880 Γρόσια.

Γ. Ἰακ. Καλαϊδάκης

ΟΡΚΟΙ ΚΑΙ ὙΒΡΕΙΣ ΠΑΡΑ ΚΡΗΣΙ

Ἐπεθύμουν νὰ προσθεσω τινὰ ἐκ τοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Κρητῶν εἰς ὅσα σχετικὰ καὶ ἐποικοδομητικὰ ἐδημοσίουνεν ὁ ἐλλόγ. κ. Χρ. Τραπεζάκης ἀρχιμανδρίτης εἰς τὸ «Χριστιανικὸν Φῶς» περὶ ὀρκῶν καὶ ὕβρεων καὶ βλασφημιῶν, λίαν προσφυῶς καυτηριασας τοὺς φιλόρκους καὶ βλασφημούς καὶ ὕβριστας.

Καὶ ὅσα μὲν ἀφορᾷ εἰς τοὺς ὀρκους, οἱ ἀρχαῖοι Κρητες ἐθέτισαν Νόμον, λεγόμενον Νόμον τοῦ Ραδχαμάνθους, ἐπιβαλλόντα νὰ ὀρκίζονται μόνον εἰς τὰ ζῶα, τὰ πτηνὰ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

Ἐπὶ τούτῳ ἐπικαλοῦμαι τὰς μαρτυρίας τοῦ Πορφυρίου «Κρησὶ δὲ Νόμος, ἦν Ραδχαμάνθος, ὀρκον ἐπάγει πάντα τὰ ζῶα» καὶ τοῦ Ἠσυχίου «Ραδχαμάνθος ὀρκον τὸν ἐπὶ χηνί καὶ κυνί καὶ τοῖς τούτοις ὀρκον».

Μόνον δ' εἰς σημαντικὰς ὑποθέσεις καὶ ἐν περιπτώσει συν-
ομολογήσεως συνθηκῶν ἐπέτρεψεν ὁ νημοθέτης Μινῶς νὰ ὀρκίζονται εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ Κρηταγενοῦς Διὸς καὶ τῶν ἄλλων θεοτήτων, ὡς εἰς τὸν ὀρκον τῶν Δρηρίων «Τὰδε ὤμοσαν κλπ. Ὀρνύαν τὰν Ἑστίαν τὰν ἑμπτυτανεῖρ καὶ τὸν Δῖνα τὸν Ἀγοραῖον καὶ τὸν Δῖνα τὸν Ταλαῖον καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν Δελφίνιον καὶ τὰν Ἀθαναίαν τὰν Πολιοῦχον κλπ.»

Παρατηρετέον, ὅτι, καθὼς οἱ ἀρχαῖοι, οὕτω καὶ οἱ σύγ-
χρονοι Κρητες δὲν συνήθιζον νὰ ὀμνύσιν εἰς τὰ θεῖα καὶ ἱερά, ἀλλ' ἐν τῷ κατ' ἡμέραν βίῳ ὀρκίζοντο εἰς τὰ ζῶα ἢ καὶ πτηνὰ, στοιχεῖα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, ὡς ἐν παρα-

δείγματι: μὰ τὴν χίνα, μὰ τὸν οὐρνό, μὰ τὴν γῆς τοῦ θὰ μὰς φάη μὰ τὴν ζωὴ μου, μὰ τὴν ψυχὴν τοῦ θὰ δώσωμε, μὰ τὴν ἀγάπην μας, μὰ τὴν ἀδερροσύνην μας, μὰ τὴν θάλασσαν, μὰ τὴν λαχτάραν τοῦ ψαριοῦ, μὰ τὸ ψωμί, μὰ τὸ χυλὸ, μὰ τὰ κοῦμαρα κλπ.

Ὅσα δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ὕβρεις, ἐπαινεῖ τοὺς προγόνους ἡμῶν κατ' ἐξοχὴν ὁ Στράβων, μνημονεύων περὶ αὐτῶν τὰ ἀκόλουθα ἀσφρόδως γὰρ καὶ λιτῶς ζῶσιν ἄπασιν οὔτε φθόνον οὔθ' ὕβριν οὔτε μίσος ἀπαντᾷν πρὸς τοὺς ὁμοίους.

Δὲν ἔσχα λαιπὸν οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὕβρισται' ἐπομένως ἂν ἐκτοξεύοντο ὕβρεις καὶ βλασφημίαι δὲν εἶναι ἐλάττωμα πικροπικρῶτον καὶ κληρονομικόν, οὐδ' ἀνίατον συνεπὶς καὶ πρέπει νὰ μὴ ἀπελπίζωμεν περὶ τῆς θεραπείας ἢ τοῦλάχιστον περιορισμοῦ τοῦ ἀτόπου τούτου διὰ τῆς ἐφαρμογῆς κατ' ἀλλήλων μέτρων ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων.

Γ. Ἰακ. Καλαϊδάκης

Η ΠΑΝΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Τῇ 6 Ἰουλίου ἐ. ἔ. συνεκροτήθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἐκ 242 Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων πέμπτη Παναγγλικανικὴ ἐπισκοπικὴ Σύνοδος τῆς Λάμπητ ἡ ἀπὸ τοῦ 1868 ἥδη κανονικῶς καὶ τακτικῶς κατὰ δεκαετίαν συνερχομένη πρὸς μελέτην καὶ διακανόνισιν διαφόρων θρησκευτικῶν ζητημάτων. Αἱ συνεδριάσεις αὐτῆς διήρκεσαν ἐπὶ μῆνα ὁλόκληρον· αἱ δὲ ληφθεῖσαι συνοδικαὶ ἀποφάσεις διεκοινώθησαν δι' ἐγκυκλίου πρὸς τὸν ἀγγλικανικὸν κόσμον. Τὰ διάφορα δὲ θρησκευτικὰ θέματα, δι' αὐτῆς συνεσκέφθη ἡ ἐν λόγῳ Σύνοδος καὶ ἔλαβε τὰς δευ-
σας ἀποφάσεις, συνοψίζονται κυρίως ἐν τοῖς ἐξῆς α')

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ συμβόλου τῆς Νικαίας ἡ σύνοδος ἐδεβαίωσε τὴν ἑαυτῆς πίστιν εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Ἀγίας Τριάδος ἐν τῇ Ἐνότητι, καὶ εἰς τὸ Μυστήριον τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. β')

Συνεσκέφθη περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκλογῆς, μορφώσεως καὶ συντηρήσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου, θεσπίσασα, ὅτι εἶναι ἀνάγκη πλήρους καὶ συστηματικῆς μορφώσεως τοῦ κλήρου καὶ συστάσεως βοηθητικῶν καὶ συντάξεως ταμείων. γ')

Περὶ τῆς ἐν ταῖς δημοσίαις σχολαῖς διδασκαλίας, ἀποφανθεῖσα ὅτι πρέπει αὕτη νὰ ἔχη ὡς βάσιν τὴν θρησκείαν. δ')

Περὶ τῶν ἐν ταῖς ξέναις χώραις ἀγγλικανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀποφανθεῖσα ὑπὲρ παροχῆς εὐρυτέρας αὐτονομίας εἰς τὰς Ἐκκλησίας ταύτας καὶ πολλαπλασιασμοῦ τοῦ ἐπιτοπίου κλήρου. ε')

Περὶ ἀναθεωρήσεως καὶ διορθώσεως τῶν λειτουργικῶν βιβλίων καὶ τοῦ ἐορτολογίου, ἀναθεώσεως τῆς περὶ τούτου μερίμνης εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κανταβρυγίας. ς')

Περὶ τοῦ χριστιανικοῦ γάμου, ἐπικυρωθεῖσιν καὶ αὐτῆς τῶν ἀποφάσεων τῆς τρίτης παναγγλικανικῆς Συνόδου (1888) καθ' ἃς, «παρεκτὸς λόγου πορνείας ἢ μοιχείας, τὸ διαζύγιον οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας». ζ')

Περὶ τῶν διαδιδόμενων κοινωνιστικῶν καὶ δημοκρατικῶν θεωριῶν, συστηθείσης τῆς μελέτης τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ζητημάτων εἰς τε τὸν κλῆρον καὶ τοὺς λαϊκοὺς. η')

Περὶ τῆς περιφρουρήσεως τῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀγγλικανικῶν Ἐκκλησιῶν

ένότητος καὶ θ') Περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν νεοχωρισμένων Ἐκκλησιῶν, ἀποφασισθέντος μόνον περὶ τῆς διατηρήσεως φιλικῶν σχέσεων μετὰ τούτων, ἅτε μὴ ἐπιστάντος εἰσέτι τοῦ καταλλήλου χρόνου τῆς ἐνώσεως.

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΑΔΕΛΦΗΣ ΕΝΘΥΜΙΟΝ

(Κατὰ μετάφρασιν Ν. Καρδατάκη)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 43 φύλλ. καὶ τέλος)

Ἡ πρὸς τὸν πάσχοντα πατέρα στοργὴ ὑπερίσχυε τῆς ἀναμνήσεως τοῦ νεκροῦ καὶ λαβοῦσα τὸ χρυσοῦν μεταλλίον μετέβη καὶ τὸ ἐνεχυρίσαε διὰ μικρὸν μὲν ποσόν, εἰς ἀληθές, πλὴν ἀρκετὸν ὅπως προμηθεύσῃ ἐπὶ τινος ἡμέρας τὰ πρὸς διατροφήν ἀναγκαῖα τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ποσοῦ τούτου ἐξεντληθέντος ἐδέχθη νὰ πωλήσῃ τὸν οἰκίσκον, ὃν ἡ μήτηρ τῇ εἶχε δωρήσει καὶ ἔλαβεν ὑπ' ἐνοίκιον ἕτερον μικρότερον! Ἐσπερὸν τινὰ καὶ ἦν ἡ Μαρία ἡγρύνει πλέκουσα ἐν δικτυῶν, τὸ ὅποιον ἐσκόπει νὰ πωλήσῃ τὴν ἐπομένην, ἤκουσε κρότον ἀμαξῆς διερχομένης πλησίον τοῦ ἐρημικοῦ οἰκίσκου τῶν καὶ μετ' ὀλίγον τὴν θύραν κρουομένην. — «Ἐδὼ κατοικεῖ ὁ κ. Δαλμάρ; ἠρώτησεν ὁ περυσιασθεὶς πρὸ τῆς ἐκπλήκτου Μαρίας, τοῦ ὁποῦ «ἡ πλουσία περιβολὴ δὲν ἀνήγγελλεν ἀνθρώπον ἄπορον». Ἐπὶ τῇ καταφατικῇ ἀπάντησιν τῆς ὁ ἐπισκέπτης ἀπευθυνθεὶς πρὸς τὸν ἀλιεὶ εἶπε: «Κυρία Δαλμάρ, μὴ ὑπόθεσις τὰ μέγιστα σοβαρὰ ἀπαιτεῖ τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν τῆς ἀξιοτίμου ἀδελφοποιίδος θυγατέρα σας παρουσίαν εἰς τὴν ἔκφυλιν τοῦ ἀκόμητος Σαμβόρ, εὐχεστέθητε λοιπὸν νὰ με ἀκολουθήσητε ἀκύθωρ, σὰς ἀναμύνω ἐν τῇ πρὸ τῆς θύρας σας ἀμαξῇ». Ἡ ἐκπλαξὶς τοῦ τε πατρὸς καὶ τῆς θυγατρὸς ἐκορυφώθη ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκῆτῳ ταύτῃ προτάσει. Ἀλλ' ὁ ἐπισκέπτης διεβεβαίωσεν ἀμφοτέρους διὰ προσηνεστάτου ὕψους ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἡ ὀδηγήσασα αὐτὸν τὴν στιγμὴν ταύτην πλησίον τῶν θὰ ἔχῃ τερπνοτάτας ἐκπλήξεις καὶ συνεπειάς δι' αὐτοὺς. Ἐπὶ τῇ πειστικωτάτῃ ταύτῃ διαβεβαίωσει, ὁ ἀλιεὺς καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ τὸν ἠκολούθησαν, μετὰ μίαν δὲ ὥραν πορεύειν ἡ ἀμαξία ἐστάθη πρὸ μεγαλοπρεποῦς οἰκίας ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰσελθόντες εὐρέθησαν πρὸ δύο ὑπηρετῶν πλουσιῶς ἐνδεδυμένων. «Ἰδοὺ», εἶπεν ὁ συνοδευσας τὸν ἀλιεὶ καὶ τὴν θυγατέρα του εἰς τοὺς ὑπηρετάς, «οἱ κύριοί σας, καὶ ὑμεῖς», ἐξηκολούθησεν ἀπευθυνόμενος πρὸς τὴν Μαρίαν καὶ τὸν πατέρα της, «ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης εὐρίσκεσθε ἐν τῷ μεγάρῳ σας καὶ ταῦτα εἰπὼν ὑπεκλίθη μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἐξῆλθε. Δὲν εἶχον ἔτι συνελθεῖ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ὅτε ἀνεψύχῃ ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθον ὁ ὀδηγῆσας αὐτοὺς πρὸ ὀλίγου συνοδευόμενος παρὰ συμπαινεστάτου νεκροῦ ἀνδρός. Ἡ Μαρία εἰς τὴν θέαν τοῦ νεανίου ἀνεκίρτησε καὶ ἐγένεε κάτωχρα. Οὐχὶ ὀλιγώτερον συγκινημένος ὁ νέος ἔδραμε πρὸς ἐκείνην μὲ ἀνοιχτὰς τὰς ἀγκάλας, ἀλλὰ συσταλὲς ἐστράφη πρὸς τὸν ἀλιεὶ καὶ «Πάτερ μου, τῷ εἶπε μοὶ ἐσώσατε τὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν ἀδίδεσκα ἔκτοτε δι' ὑμᾶς» δὲν θὰ σας καταπονῆσω διηγούμενος πόσας προσπάθειάς κατέβαλον ἵνα σας ἀνέυρω, ἀρκούμεμαι μόνον νὰ σας εἶπω ὅτι ὁ ὀδηγῆσας ὑμᾶς ἐνταῦθα φίλος μου ἀνεκάλυψεν ὅλως τυγχίως τὸν τοκογλύφον εἰς τὸν ὁποῖον ἡ καλὴ μας Μαρία ἐνεχυρίσαε τὸ χρυσοῦν μεταλλίον, τὸ ὅποιον ἡ ἐδωρήσασα ὅταν ἀπεχωρίσθην ὑμῶν καὶ ἀεπιτρέψατέ μοι νὰ σας ὀνομάσω ἀπὸ σήμερον πατέρα».

Γ

Μετὰ παρέδον ἕξ μινῶν ἀπὸ τῶν γυναικῶν τῆς Μαρίας, ὅταν

ἡ ματαιόφρων Δούκισσα Λαρόκ, ἥτις παρεστῆθη ὡς μάρτυς εἰς τὸ συνοικεσίον, ἠρώτησε τὸν ἀρχιδὸν ἀλιεὶ ἂν ἐφανταζέτο καὶ ἔν χιόναν ἐρρίπτει τὰ δίκτυα του ὅτι θὰ ὑπᾶνδρευε τὴν θυγατέρα του μετ' ἐνὸς κόμητος τῶσον εὐγενοῦς καὶ πλουσίου οἷος ὁ Ἐρνέστος Δελαροζ. «Οὐχί, Κυρία μου, ἀπῆν-«τισιν οὗτος ἀρελῶς, διότι ὅταν ὁ Πάνσαρος Θεὸς ὠδή-«αγῇ τὴν θυγατέρα μου καὶ ἐμὲ ἐπὶ τῆς παρκαλίας ἐνθα-«α προσβλήῃ ἤδη σύντροφος τῆς Μαρίας μου ἐκεῖτο ἀναί-«σθητος ἔβλεπα ἐν αὐτῷ πτωχὸν νεκρὸν, τὸν ὅποιον ὠφει-«αλον νὰ σώσω, καὶ οὐχὶ τὸν κόμητι, ὁ ὁποῖος κατέστησε «τὴν θυγατέρα μου καὶ ἐμὲ τὸτον εὐτελεῖς».

Θυμωμένη ἀπάντησας μινθεῖσα κατὰ τῆς ματαιοφροσύνης ὑπὸ πλάσματος ἀρχνοῦς μὲν ὑπὸ ἑρπῆν ἀναπτύξεως καὶ κοινωνικῆς ταξέως, πλὴν πεποικισμένου διὰ τῆς χριστιανικῆς ἐκείνης ἀρετῆς, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὅταν εἶπε «Τὰ μωρὰ ἐξελεξεν ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς κατασχύῃ».

ΠΑΡΚΟΣΜΙΟΝ ΛΕΥΚΟΜΑ

Ἐν Λονδίνῳ ἀπέθανεν εἰς προδεδουκυῖαν ἡλικίαν ὁ Ἰωάννης Ἐδανς, πατὴρ τοῦ κ. Ἀρθούρου Ἐδανς, εἰς ὃν ἡ Κρήτη ὀφείλει τὴν ἀνακάλυψιν σπουδαιοτάτων ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ξενοδόχοι ἵνα παρέχωσιν εἰς τοὺς ξένους τῶν ὅσον ἐνδοτεῖ μεγαλυτέραν εὐμάρειαν καὶ ἀνάπαυσιν ἐφοδιαζοῦσι τὰ ξενοδοχεῖα τῶν με ὅλας τὰς νεωτέρας ἐφευρέσεις. Ἐσχάτως εἰς δύο μεγάλα ξενοδοχεῖα τῆς Νέας Ὑόρκης ἐποποθετήθησαν σταθμοὶ ἀσυρμάτου τηλεγράφου, ὥστε δύνανται οἱ ἐνοικοὶ νὰ συνεννοῶνται τηλεγραφικῶς μετὰ τῶν φίλων τῶν, τῶν ταξιδευόντων εἰς τὸν Ὠκεανὸν μετὰ ἀτμόπλοια πολυτελείας. Μεγάλα τινὰ ξενοδοχεῖα τοῦ Σικάγου καὶ τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου ἀναδιδόχουν ἐπὶ τῆς στέγης καθ' ἐκάστην ἓν μέγα ἀερόστατον ἐστερεωμένον, τὸ ὅποιον γίνεται πανταχόθεν καταφανές, τὴν μὲν ἡμέραν διὰ ζωροτάτων χρωμάτων, τὴν δὲ νύκτα διὰ πολυχρῶμων φώτων. Τὸ ἀερόστατον τοῦτο παρέχει συγχρόνως εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τοῦ ξενοδοχείου εὐκαιρίαν ν' ἀνέρχονται ὑψηλὰ καὶ νὰ ἀπολαμβάνουν τὴν ὥραν ἐκ τοῦ ὕψους θέαν.

Ὁ ἔρως θεραπεύεται!!! Μέχρι τοῦδε οἱ ἐπιστήμονες δὲν παρεδέχοντο οὐδὲ μίαν θεραπείαν. Νόσημα ἀνίατον καθὼς κάθε ψυχικὸν νόσημα. Ὁ Γάλλος ὁμως καθηγητὴς Μπεριλλιὸν κατ' ἀνακοίνωσιν γενομένην εἰς τὴν Ἰδεολογικὴν καὶ ψυχολογικὴν Ἀκαδημίαν εὗρε τὸ αἷτιον τοῦ νοσήματος καὶ συνεπῶς τὴν θεραπείαν. Ἡ αἰτία εἶναι εὐπάθεια παρατηρουμένην εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ σώματος τοῦ ἐρωτευμένου.

Ἐν Παρισίοις ὑπάρχει «Πατριωτικὸς Σύνδεσμος τῶν Γαλλίδων γυναικῶν», τὸ πρόγραμμά τῶν συνοψίζεται εἰς ἑνὸς καὶ ὁρᾶσιν διὰ τὸν Θεὸν καὶ τὴν Γαλλίαν. Αἱ ἐργασίαι του διεξάγονται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ τὴν ἠθικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἀριθμεῖ δὲ μέλη τριακοσίαι εἰκοσὶ πέντε χιλιάδας, 2000 ἀνταποκριτρίαι καὶ 582 ἐπαρχιακὰ τμήματα.

Νέον περίεργον εἶδος ἐπισκεπτηρίων κυκλοφορεῖ εἰς τὴν Ρουμανίαν. Ἀντὶ τῶν συνήθων ἐπισκεπτηρίων ἀποστέλλουσι τηλεγραφικὰ πρὸ πάντων κατὰ τὴν ὁρτὴν τοῦ νέου ἔτους. Τὰ τηλεγραφικὰ ταῦτα ἐπισκεπτήρια συνίστανται ἐκ τῆς διευθύνσεως καὶ τῆς ὑπογραφῆς, συγκευμένης ἐκ τριῶν τὸ πολὺ λέξεων, τιμῶνται δὲ 20 λεπτά.

ΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΜΑΣ

Τὸ τόσον περιπαθὲς ὅσον καὶ ἠθικὸν διήγημα τοῦ ὁποῖου τὸ τέλος δημοσιεύομεν ἐν τῷ σημερινῷ ἡμῶν φύλλῳ παρεχωρήθη ἡμῖν, ὡς καὶ τόσα ἄλλα, πάνν εὐχαρίστως ὑπὸ τοῦ ἀγκραιφνοῦς συνεργάτου τοῦ «Κρητ. Ἀστέρως» καὶ φίλου

μας κ. Ν. Καρδατάκη, τοῦτο δὲ θέλει ἀκολουθήσει ἕτερον ὅλως ἐκτάκτου ἐνδιαφέροντος. Καὶ τὸ διήγημα τοῦτο, ὡς πάντα τὰ γραφόμενα ὑπ' αὐτοῦ, χαρακτηρίζει ἡ τελειότητα σαφήνεια περὶ τὴν περιγραφὴν καὶ ὁ πλοῦτος τοῦ ὁραίου καὶ εὐγενοῦς τῶν ἰδεῶν. Τῷ εὐχόμεθα εἰλικρινῶς ἵνα ἐν προσεχέι μέλλοντι ἐκδόσῃ, ὡς μελετᾷ, εἰς βιβλίον τὰ ἀριστουργήματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐπεξεργάσθη κατὰ τὰς μακρὰς νύκτας τῶν διαρρευσάντων τριῶν τελευταίων χειμῶνων οὐχὶ ὅπως ἀμειψθῇ ἑλικῶς, διότι εἶναι γνωστὴ δυστυχῶς ἡ ἐλικὴ ἀμειψθῇ τῶν πνευματικῶς ἐργαζομένων ἐν Κρήτῃ ἀλλ' ἵνα ἀπολαύσῃ τῆς τέχνης ἐκείνης, ἥς ἀπολαύουσιν οἱ ἔχοντες συναίσθησιν τοῦ ἀληθοῦς προσορισμοῦ τῶν πνευματικῶν ὄντων, γὰρ μεταδίδωσι δηλονότι εἰς πολλοὺς τῶν ὁμοφύλων ὅτι ἐκεῖνοι δὲν δύναται διὰ λόγους ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεώς των γὰρ ἀπολαύσων ἐνκόλως.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κρητικὸν Λεῖκωμα. Ἡ διεύθυνσις τοῦ «Κρητικοῦ Ἀστέρος» ἀναγγέλλει τὴν ἐκδοσὶν πανηγυρικοῦ τεύχους ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑνώσεως τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ «Κρητικοῦ Λευκώματος». Τὸ τεύχος τοῦτο θὰ περιέχῃ πραγματείας καὶ γνώμας περὶ Κρήτης, τὰς εἰκόνας τῶν συντελεσάντων εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἑθνικῶν πόθων, πολιτευομένων, ἀρχηγῶν, ὀπλαρχηγῶν, ἀξιωματικῶν κ.λ.π.

Ἐκδόσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου ἐξ 100 καὶ πλέον σελίδων.

Ζητήσατε ἀγγελίας παρὰ τῆς Διαχειρίσεως τοῦ «Κρητ. Ἀστέρος».

Ἐξεδόθη τὸ τεύχος τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκδομένου «Εκκλησιαστικοῦ Φάρου» μετ' ἐκλεκτὴν ἐπιστημονικὴν ὕλην.

«Πάνταῖνος» Ἑβδομαδιαῖον παράρτημα τοῦ «Εκκλησιαστικοῦ Φάρου», παρεχόμενος δωρεὰν εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτοῦ.

Περιεχόμενα τῶν ἐκδοθέντων ἀριθμῶν. Ἑρμηνεία τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἐκαστοῦ Κυριακῆς. Ἡ εὐτυχία κατὰ Πλούταρχον. Ἡ διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς διάβασις τῶν Ἰσραηλιτῶν. Διδασκαλεῖον Ἀλεξανδρείας. Ὁ Χριστιανισμὸς περὶ τῆς χειραφετήσεως τῆς γυναικός. Περὶ Σαμαρείας καὶ Σαμαρειτῶν. κ.λ.π.

Κρητικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἐτους 1909 ἀναγγέλλει ὅτι θὰ ἐκδόσῃ ὁ κ. Μ. Ζωγράφου, ἱστορικὸν, φιλολογικὸν καὶ χρονολογικόν. Τιμὴ αὐτοῦ δραχ. 1,50.

Ἐπισημονικὴ Ἡμέρᾳ Μηνιαῖον εἰκονογραφημένον περιοδικὸν ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Λέκα 8. Διευθυντὴς Σ. Ν. Παπανικολάου καθηγητῆς τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν ἐν τῷ Πρακτικῷ Λυκείῳ. Περιεχόμενα τοῦ 8 τεύχους

Ἡ ὀρυκτοφαγία τῶν φυτῶν καὶ ἡ γονιμότης τοῦ ἐδάφους (συνέχεια) ὑπὸ Κ. Μητσπούλου. Ἡ τηλεγραφία διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἡ ἀσύμματος τηλεφωνία Τ. Ἀργυροπούλου. Ἀνακάλυψις νέου δορυφόρου τοῦ Διὸς. Παράδοξος αἰχμαλωσία κομήτου. Ὁ γαλκὸς μετατρέπεται εἰς λίθον; Παράδοξοι τῶν αἰχηρῶν βολίδων εἰς τὸν Ἰαπωνικὸν στρατόν. Συνταγαί, λύσεις προβλημάτων, πνευματικαὶ ἀσκήσεις κ.λ.π.

Δὲν δυνάμεθα εἰμὶ γὰρ συστήσωμεν τὴν ἐν Ἀθήναις ἐκδομένην «Ἐφημερίδα τῆς ὑγείας» περιοδικὴν ἐκ τῶν ἀρίστων ἐν Ἑλλάδι ἐκδομένων, τοῦ ὁποῦ ἰδιοκτήτης καὶ συντάκτης εἶναι ὁ ἀρίστα μεμωρωμένος ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ἱατρῶν κ. Ἀλέξανδρος Γ. Γεωργιάδης, ὅστις ἀόκνως πάντοτε ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς υγείας παντὸς καὶ ἀξίως θερμῶν συγχρητηρίων εἶναι. Περιλαμβάνει δὲ περὶ τῶν ἀρχῶν ἐν γένει τῆς υγιεινῆς. Περὶ Δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς υγιεινῆς. Περὶ ἐπαγγελματικῆς υγιεινῆς. Περὶ υγιεινῆς τῆς καλλωνῆς. Δημῶδους ἱατρικῆς.

Ἐγγραφῆς συνδρομηταὶ ἵνα ἔχῃτε πάντοτε τὴν υγείαν σας.

Συνδρομὴ Φρ. 6 ἐτησίως.

Ἡράκλειον

Νίκος Χ. Σήφακας

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

[Αἱ δημοσιευόμεναι Πνευματικαὶ Ἀσκήσεις ὡς καὶ ἐκ τῶν λύσεων αἱ περισσότεραι θὰ βραβεύονται μετὰ τὴν λήξιν ἐκάστης τριμηνίας].

281. ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΝ

Διατί τὸ βῶδι θέτει;

Ἐστᾶλη παρὰ τοῦ Γ. Γ. Νικολακάκη

282 ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Θηρίον μὲ τρεῖς κεφαλὰς, καὶ ἂν μ' ἀποκεφαλίσῃς
Συγχρόνως τὸ ἐν βραχὺ μακρὸν μου καταστήσῃς
Θηρίον μεγαλύτερον δὲν ἐβγάλῃς ἢ φύσις!

Ἐστᾶλη παρὰ τοῦ Ἑμμαν. Μ. Πατράκη

283. Τοῦ ἀείρου αἰ ἐκτάσεις
καὶ τὰ εἴδη τῆς θαλάσσης,
καὶ ἡ γῆ καὶ ὅλ' οἱ κόσμοι
καὶ αὐτὸς πῶς τοὺς ἐκόμεται,
δι' αὐτῶν ὅλα αὐτὰ
φίλος μας γίνονται ὁρατά.

Ἐστᾶλη παρὰ τοῦ Εὐέλπιδος

284 ΕΡΩΤΗΣΙΣ

Ποῖον μέρος τοῦ λόγου σχηματίζεται μετὰ τὸ Χ;

Ἐστᾶλη παρὰ Μιχ. Μ. Μανουστῆς

285 ΑΙΝΙΓΜΑ

Ἄν τὴν κεφαλὴν μ' ἀρπάξῃς,
καὶ τὸν τόνον ἀνεβάσῃς,
ἀπὸ ἡπείρου μεγάλῃν θ' ἀποκτήσῃς λέξιν ἄλλην
ἢν καλῶς ἂν αἰσθανθῇς θὰ τρομάξῃς παρευθῇς.

286. Τὸ πρῶτόν μου εἶναι γράμμα, μετ' ἄλλο ἀριθμῆς
σοῦ εὐχομαι, ποτὲ σου νὰ μὴ με ὑποστήσῃς

Ἐστᾶλησαν παρὰ τῆς Ροδοκτύλου ἡρώς

Λύσεις Πνευματ. Ἀσκήσεων 44 ὀνλλαδίου

279	α	β	γ	δ
	1	2	3	4
	8	7	6	5
	9	10	11	12
	16	15	14	13
	34			

278 Ὁ Τηλέγραφος

280

Ἰω—άννα

ΣΤΗΛΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΦΙΑΣ

28 Ὀκτωβρίου 1908

Ν. Χ. Σ. καὶ Ἑμμ. Τδ. Ἡράκλειον, Ν. Σ. Ἅγιον Νικόλαον, Γ. Ν. Π. Σπείτιον ἐγράψαμεν ταχυδρομικῶς.

Γ. Ε. Κ. Βερολίνον Φυλλάδια ἀπεστάλησαν διὰ τοὺς φίλους σας Γερμανοὺς. Συγγνώμην ζητῶ διὰ τὴν ἐνόχλησιν καὶ εὐχαριστίας πέμπω ἀπείρους. Ὁ νέος καλλιτεχνικὸς τίτλος πρέπει νὰ εἶναι ἑτοιμος μέχρι Δεκεμβρίου. Συστήσατέ μας ἐν καλλιτεχνικῶν φωτοτυπιογραφῶν ἵνα παραγγεῖλωμεν εἰκόνας τινὰς διὰ τοῦ «Κρητ. Λευκώματος» διότι ἐν Ἀθήναις ἔχουσι πολλὰς ἐργασίας.

Ν. Δ. Διδάδα, Ζητηθεῖσα σειρά ἀπεστάλη. Διεύθυνσιν ὁμῶν δὲν ἐρχομεν λάβει.

Α. Π. Σ. Περβολάκια. Ἐνεκα τῶν διδασκαλικῶν μεταβολῶν δὲν ἐγνώριζαμεν πῶς ἐμένετε καὶ διεκόπη ἡ ἀποστολὴ ἀποστέλλοντα καθυστέρησαντα φυλλάδια.

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Ὅσοι ἐπισκέπτεσθε τὸ Ἡράκλειον μὴ λησμονεῖτε νὰ διέρχησθε ἀπὸ τὰ καταστήματα εἰδῶν πολυτελείας Γ. ΒΥΘΟΓΑΚΑ καὶ υἱῶν ἐν ὁδῷ Βεῖζιο Τσαρσὶ μέγαρον ἐφακτίου καὶ Πλατεῖα Στράτα. Εἰς αὐτὰ μόνον δύναται τις νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ γούστὸν καὶ τὴν ἰδιοτροπίαν του. Διαρκῆς καὶ μεγάλη παρακαταθήκη πάντων τῶν εἰδῶν τῆς πολυτελείας.